

VAALIPOOLI - VALPOOLEN - ELECTION POOL SLUTRAPPORT

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
BAKGRUND	4
PROJEKTETS MÅL	5
CENTRALA INTRESSENTGRUPPER	7
PROJEKTETS UPPGIFTER I PRAKTIKEN	8
Projektledning och samordning	8
Stöd för arbetet i arbetsgruppen för valberedskap	9
Valpoolens webbplattform.....	10
Samarbete och ökad medvetenhet	11
PROJEKTETS RESULTAT OCH EFFEKTER	12
KONTINUITET OCH ETABLERING AV PROJEKTET.....	14
PROJEKTBUDET	16
TILLGÄNGLIGHET	17
JÄMSTÄLLDHET MELLAN KÖNEN.....	18

SAMMANFATTNING

Justitieministeriet har under perioden 1.12.2020–30.11.2021 genomfört projektet Vaalipooli – Valpoolen – Election Pool, som finansierats av Europeiska unionens REC-program (Rights, Equality and Citizenship) och som syftar till att stärka valberedskapen och samarbetet mellan myndigheter. Projektets mål har varit att främja myndighetssamarbetet och samarbetet med sociala medier inom ingripande i valpåverkan och förbättring av valberedskapen.

I projektet Valpoolen har man gjort en omfattande kartläggning av myndigheter och aktörer på olika nivåer som anknyter till anordnandet av val och till valberedskapen. Till dessa aktörer har man skickat en enkät, vars resultat har använts i planeringen av webbplattformen Valpoolen, som är avsedd som stöd för valmyndigheternas arbete. Inom projektet Valpoolen har man också understött arbetet inom samarbetsgruppen för valberedskap, som samordnas av justitieministeriet, samt utbildat samarbetsgruppens medlemmar och partierna om valpåverkan och beredskap för det. Projektet har också ordnat online-möten för samarbetsgruppen för valberedskap tillsammans med valnätverk och -myndigheter i andra EU-medlemsländer. Inom projektet Valpoolen har man också ordnat ett diskussionsmöte med EU-medlemsstater i små språkområden och med företag inom sociala medier.

Centrala observationer och lärdomar från projektet Valpoolen

- Diskutera, samordna, förbered dig: ett fungerande samarbete och smidigt informationsutbyte mellan myndigheter är grunden för all beredskap.
- Se dig omkring: internationellt samarbete är avgörande för att identifiera och förbereda sig för olika fenomen.
- Öka medvetenheten och engagera: fria och tillförlitliga val utgör demokratins kärna och det är allas vår gemensamma uppgift att trygga dem.

BAKGRUND

Justitieministeriet har under perioden 1.12.2020–30.11.2021 genomfört projektet Vaalipooli – Valpoolen – Election Pool, som finansierats av Europeiska unionens REC-program (Rights, Equality and Citizenship) och som syftar till att stärka valberedskapen och samarbetet mellan myndigheter. Projektets mål har varit att främja myndighetssamarbetet och samarbetet med sociala medier inom ingripande i valpåverkan och förbättring av valberedskapen.

Projektet Valpoolen har anslutits till det nationella demokratiprogrammet 2025, som omfattar de många åtgärder för stärkande av medborgarsamhället och delaktigheten som ingår i statsminister Marins regeringsprogram. Demokratiprogrammet är ett underlag för ministeriernas demokrati-främjande projekt. Projektet har också baserat sig på justitieministeriets utbildningsprojekt om valpåverkan åren 2018–2019, vars uppgift var att utbilda och kartlägga myndighetssamordningen.

Under de senaste åren har olika former av valpåverkan blivit ett fenomen, som påverkar samhällena i västvärlden och deras beredskapsarbete. Valpåverkan är ett fenomen med många nivåer, som det finns många former och metoder för, och därför behövs samarbete och ett tillvägagångssätt som inkluderar flera olika myndigheter.

Genom valpåverkan försöker man försämra medborgarnas förtroende för samhället samt det demokratiska system och beslutsfattande som det bygger på. Valpåverkan kan också vara kopplad till mer omfattande systematisk verksamhet eller hybridpåverkan. Genom påverkan kan man exempelvis sträva efter att styra diskussionen i samhället. Om man diskuterar påhittade ämnen eller utifrån lögnar, diskuterar man fel saker. Om detta påverkar valresultaten, kan effekterna bli skadliga för samhället.

Fria och rättvisa val är en hörnsten för varje fungerande demokrati. Det finländska valsyste- met är tryggt, men då världen förändras och eventuella hot blir mångsidigare kräver valberedskapen nya åtgärder och utveckling av de gamla. Kontinuerlig utveckling av myndighetssamarbetet har en central roll för förbättringen av valberedskapen.

Beredskap hör till myndigheternas lagstadgade uppgifter. När omvärlden förändras måste även myndigheterna hela tiden utvärdera hur förändringarna påverkar det finländska samhället. Dessa förändringar ska beaktas i all verksamhet. Myndigheterna har redan i årtal haft beredskap även för informationspåverkan. I beredskapen för valpåverkan är förtroende och upprätthållande av förtroendet centrala teman.

PROJEKTETS MÅL

Syftet med projektet Valpoolen har varit att stöda fria och rättvisa val i Europa samt trygga medborgarnas möjligheter att delta i demokratiska processer genom att stödja det nationella val-samarbetsnätverket och samordningen mellan myndigheterna. Ett syfte med projektet har också varit att stödja samarbetet på EU-nivå mellan valmyndigheter och -nätverk, och på så sätt skapa mervärde på EU-nivå genom att diskutera och dela information om olika medlemsländers rutiner och lärdomar gällande valberedskap.

Projektets mål kan sammanfattas på följande sätt:

1. Bättre uppföljning av och förståelse för valprocesserna, inklusive deras risker och utmaningar, samt regleringsramarna för tryggheten av tillförlitligheten hos demokratiska val i Finland.
2. Att i högre grad engagera de organisationer som deltar i samlingsgruppen för valberedskap i samlingsgruppens arbete.
3. Utveckling och testande av olika arbetsätt i samlingsgruppen för valberedskap.
4. Ökande av olika myndigheters och andra aktörers kunskaper och medvetenhet om uppgifter och ansvariga myndigheter inom valarrangemang och valberedskap, samt förbättring av samarbetet.
5. Att öka engagemanget hos valmyndigheter på lokal och regional nivå för tryggheten av fria och rättvisa val.
6. Att lägga en grund för effektivare och smidigare samordning i valfrågor på Europeisk nivå genom att dela erfarenheter och god praxis mellan valmyndigheterna i olika EU-medlemsstater.
7. Bekämpning av hatretorik, desinformation och andra former av valpåverkan.

Man har försökt nå dessa mål genom följande verksamhetshelheter:

- Inom projektet har man stärkt och utvecklat arbetet inom samarbetsgruppen för valberedskap, som grundades i mars 2020 och samordnas av justitieministeriet. Projektet Valpoolen har gett möjlighet att under ett år intensivt utveckla samarbetsgruppens verksamhet, informationsspridning och arbetsätt samt engagera medlemsorganisationerna i samarbetsgruppen och öka deras kunskap och medvetenhet om valprocesserna.
- Inom projektet har man i synnerhet strävat efter att stödja de lokala och regionala valmyndigheternas arbete. I Finland hör det praktiska ordnandet av och förberedelserna inför val främst till dessa aktörers uppgifter (t.ex. kommunala centralvalnämnder). Därför har projektet fokuserat på att kartlägga dessa aktörers informationsbehov samt svara på deras behov och brister genom webbplattformen Valpoolen.
- Projektets innovativa del anknyter särskilt till skapandet av webbplattformen Valpoolen. Val ordnas relativt sällan, och personalen hos de myndigheter som ordnar val kan bytas ut mellan valen. Därför är det viktigt att sammanställa information, anvisningar och förslag till verksamhetsmodeller gällande val, så att ordnandet av val och valberedskapen kan fungera smidigt.
- Inom projektet har man strävat efter att öka kommunikationen även med plattformar och företag i sociala medier. Plattformar i sociala medier erbjuder ett sätt att förmedla information om val till en stor publik och nå väljare, men tyvärr erbjuder de också möjligheter för olika former av hatretorik och valpåverkan. I synnerhet inom samarbetsgruppen för valberedskap har man diskuterat de sociala medieföretagens verksamhet och roll i valberedskapen. Inom projektet har man också försökt främja dialogen mellan EU-medlemsstater och företag inom sociala medier.
- Dialog mellan myndigheter och politiska partier kan stödja valberedskapsarbetet och öka medvetenheten om olika former av valpåverkan. Ökat samarbete med andra EU-medlemsstater kan också stödja beredskapen på EU-nivå för att bekämpa valpåverkan och öka valberedskapen samt medvetenheten om själva fenomenet.

CENTRALA INTRESSENTGRUPPER

Intressent- och målgrupperna för projektet, det vill säga de aktörer som drar nytta av åtgärderna i projektet, består av olika myndigheter på nationell, regional och lokal nivå samt andra aktörer, politiska partier samt andra EU-medlemsstaters valmyndigheter och valnätverk.

De centrala målgrupperna för projektet är:

- de myndigheter på lokal, regional och nationell nivå som anknyter till val (t.ex. valkrets-nämnder, kommunala centralvalnämnder, polisen, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata),
- samarbetsgruppen för valberedskap,
- de politiska partierna,
- aktörer i sociala medier.

Övriga nätverk, intressentgrupper och evenemang, som har använts i projektets kommunikation:

- Det nationella demokratiprogrammet 2025 och dess samordningsgrupp
- Samordningsgruppen för DINO II (demokrati- och människorättsfostran och ungas delaktighet)
- Organisationen för anordnande av val
- Möten och utbildning för samarbetsgruppen för valberedskap
- Seminarium för politiska partier
- Diskussionsmöte med andra EU-medlemsstater och företag inom sociala medier
- Online-möten med valnätverk och -myndigheter i andra EU-medlemsstater.
- Det europeiska nätverket för valsamarbete (European cooperation network on elections)

Projektets huvudsakliga budskap, som beskriver dess centrala mål, är:

Fria och rättvisa val är en hörnsten för varje fungerande demokrati.

Ett mångsidigt tillvägagångssätt och välfungerande samordning mellan myndigheterna har en central ställning i bekämpningen av olika former av valpåverkan.

Gällande lagstiftning och strukturer bör utnyttjas bättre för att trygga valens integritet i alla situationer.

Inbördes lärande och kommunikation mellan medlemsstaterna stöder användningen av mångsidiga metoder, redskap och tillvägagångssätt för att främja fria och rättvisa val.

PROJEKTETS UPPGIFTER I PRAKTIKEN

Valpoolens uppgifter har fastställts i projektavtalet, och de praktiska åtgärderna i projektet följer projektavtalets arbetspaketfördelning. Projektet Valpoolen har använt justitieministeriets befintliga verksamhetsmodeller, resurser och nätverk så långt som möjligt, och samtidigt även till tillämpliga delar understött dem. Framstegen i projektet har följts upp regelbundet under hela projektperioden genom veckomöten för projektets kärnteam och i styrgruppen för projektet. Projektet har också gett regelbundna lägesöversikter till samarbetsgruppen för valberedskap, som har ett nära samband med projektarbetet.

Projektledning och samordning

Projektet har genomförts av en projektchef vid justitieministeriet, som har ansvarat för den dagliga projektledningen, samordningen, kommunikationen och rapporteringen. De tjänstemän vid justitieministeriet som sköter val- och partiärenden har understött projektet och genomförandet av det med sin substanskunskap, och även andra experter vid justitieministeriet har bistått projektchefen i frågor som rört bland annat kommunikation, upphandlingar och ekonomiförvaltning. De valexperter vid justitieministeriet som är centrala för projektet kom i början av projektet överens om ett regelbundet möte varje vecka, där man har gått igenom hur projektet framskridit, kommande uppgifter och andra aktuella frågor. Framstegen i projektet har följts upp med hjälp av verksamhetsplanen, ekonomiuppföljningen, kommunikationsplanen, styrgruppens möten och resultatrapporteringen.

I början av projektperioden tillsatte justitieministeriet en styrgrupp för projektets verksamhetsperiod. Styrgruppens verksamhet har förverkligats som tjänsteuppdrag, och den har samlats totalt fem gånger. Chefen för enheten demokrati och val vid justitieministeriet har fungerat som ordförande för styrgruppen, och dess medlemmar har varit val-, kommunikations- och jämlikhetsexperter vid justitieministeriet. Projektchefen har fungerat som sekreterare i styrgruppen, och även medlemmarna och sekretariatet i samarbetsgruppen för valberedskap samt särskilt inbjudna experter har kunnat delta i styrgruppens verksamhet.

För projektet Valpoolen bereddes genast i början av projektperioden en separat kommunikationsplan, som beskriver projektets kommunikationsåtgärder och -kanaler samt målgrupper. I enlighet med kommunikationsplanen har projektet samt dess mål och uppgifter presenterats för flera olika intressentgrupper och aktörer, bland annat Rättsregistercentralen, Kommunförbundet och Polisstyrelsen. Den 15 april 2021 presenterades projektet också för ungefär 20 samhällsaktörer (t.ex. intresseorganisationer, partier, ministerier, medieaktörer) vid tematräffen Hyvin sanottu (Bra sagt), som ordnades av Yle och Dialogpausstiftelsen. Projektet har också presenterats för statsrådets olika nätverk, bland annat för berednings- och samordningsarbetsgruppen för demokratiprogrammet den 22 mars 2021 samt för samordningsgruppen för projektet för att utveckla demokrati- och människorättsfostran och främja ungas delaktighet (DINO II) den 19 april 2021. I början av

projektperioden sände justitieministeriet ut ett meddelande och kring mitten av projektet skrevs ett blogginlägg på justitieministeriets webbplats. Dessutom har man regelbundet informerat om projektet och hur det framskrider via kommissionens projektportal.

I slutskedet av projektet gjordes en utvärderingsenkät till projektets närmaste intressentgrupper och de personer som deltagit i projektets verksamhet. Efter den utbildning som ordnades för samarbetsgruppen för valberedskap samlade man också in respons från deltagarna i utbildningen.

Stöd för arbetet i samarbetsgruppen för valberedskap

Ett centralt mål för projektet Valpoolen har varit att stödja samarbetsgruppen för valberedskap, som samordnas av justitieministeriet och som bland annat följer den internationella diskussionen och utvecklingen i fråga om valpåverkan och valsäkerhet samt bidrar med sakkunskap och samordnar samarbetet med intressentgrupper som är centrala för val i Finland. Inom projektet har man strävat efter att förbättra förståelsen och följandet av valprocessen bland medlemmarna i samarbetsgruppen för valberedskap samt främja engagemanget för samarbetsgruppens arbete hos de organisationer som deltar i samarbetsgruppen. Inom projektet Valpoolen har man också understött samarbetsgruppens olika arbetssätt (t.ex. utbildning, temamöten) och försökt öka medvetenheten om fenomen som berör hatretorik, desinformation och digital valpåverkan. Ett mål har också varit att bygga en grund för smidig och effektiv samordning på europeisk nivå i valfrågor genom att dela erfarenheter mellan medlemsstaterna i frågor som rör valberedskap och valpåverkan.

Välfungerande samordning mellan myndigheterna har en central ställning i bekämpningen av valpåverkan. I projektet Valpoolen har man planerat, berett och ordnat möten för samarbetsgruppen för valberedskap. Under projektperioden har man ordnat totalt elva möten för samarbetsgruppen (se listan nedan). Inom projektet ordnade man också den 11 maj 2021 en utbildning för medlemmarna i samarbetsgruppen för valberedskap och deras organisationer om valpåverkan och valberedskap. Utbildningen bestod av presentationer, diskussioner i små grupper och en scenarioövning, och 17 personer deltog.

Lista över möten för samarbetsgruppen för valberedskap under projektperioden:

- 7.12.2020
- 11.2.2021
- 9.3.2021
- 30.3.2021
- 20.4.2021
- 21.5.2021
- 2.9.2021
- 23.9.2021
- 13.10.2021
- 3.11.2021
- 23.11.2021

Inbördes lärande och dialog mellan medlemsstaterna stöder användningen av olika metoder och tillvägagångssätt för att främja fria och rättvisa val. Som en del av projektet Valpoolen har man för samarbetsgruppen för valberedskap ordnat fem möten med valnätverk och valmyndigheter i Sverige, Litauen, Nederländerna, Irland och Kroatien. Syftet med mötena var att dela lärdomar och god praxis gällande valberedskapsarbete mellan medlemsländerna. Under online-mötena diskuterades bland annat valrelaterade frågor som var aktuella i medlemsländerna, coronapandemins effekter på ordnandet av val, cybersäkerhet i val, bekämpning av desinformation och valpåverkan samt dataskydd och säkerhet i anknötning till val. På grund av coronapandemin och reserestriktionerna ordnades alla träffar via nätet.

Valpoolens webbplattform

Ett mål för projektet Valpoolen har varit att främja medvetenheten om valrelaterade myndigheters och relevanta aktörers roller och ansvar. Ett mål för projektet har också varit att stödja lokala och regionala valmyndigheters arbete och kunskaper gällande tryggandet av fria och pålitliga val.

I inledningskedet av projektet Valpoolen gjorde man en omfattande kartläggning av myndigheter och aktörer på lokal, regional och nationell nivå som anknyter till anordnandet av val och valberedskap, samt sammanställde en kontaktlista för dem. För detta ändamål ordnades flera träffar och diskussioner (online) med intressentgrupper som anknyter till val, och man strävade efter att skapa en helhetsbild av aktörsfältet kring val. Utöver bland annat kommunala centralvalnämnder har man också uppmärksammat exempelvis säkerhetsmyndigheterna.

Efter kartläggningen skickades en enkät till dessa aktörer, där man exempelvis utredde de olika aktörernas resurser för ordnandet av val samt olika informationsbehov som kommit fram i valarrangemangen och valberedskapen och som man behöver ytterligare stöd i. Man fick in 228 svar på enkäten. Enkäten kan i sig själv ha främjat medvetenheten om valberedskap och om justitieministeriets arbete inom detta område. Enkäten kan också stödja justitieministeriets utvecklingsarbete efter projektet gällande bland annat planering av utbildningsinnehåll utifrån de informationsbehov som kommit fram i enkäten.

Enkätresultaten har använts i synnerhet i planeringen av informationsinnehållet i Valpoolens webbplattform, som skapas som stöd för de lokala och regionala valmyndigheternas arbete. Valpoolens webbplattform erbjuder information och stöd för valmyndigheternas arbete i frågor som rör valberedskap och ordnandet av val. Valpoolen är en materialbank, där valmyndigheterna hittar information om de myndigheter som ansvarar för olika delområden i ordnandet av val, sammanställda anvisningar gällande val samt förslag till verksamhetsmodeller för olika valberedskapssituationer. Valpoolen innehåller också information om plattformar i sociala medier och val.

Valpoolen-plattformen har skapats på justitieministeriets webbplats vaalit.fi, som har en etablerad ställning som en källa till tillförlitlig myndighetsinformation om val. I början av projektet kartlades olika alternativ för det tekniska genomförandet av plattformen. En Valpoolen-webbplats i anslutning till den befintliga valwebbplatsen konstaterades vara det kostnadseffektivaste och bästa alternativet, eftersom administrationen av webbplatsen sköts av justitieministeriets valansvariga tjänstemän (kontinuitet) och dess målgrupp sammanfaller med Valpoolen-plattformens (bekanta användargränssnitt). Efter att Valpoolen-plattformen lanserats delades information om den via den kontaktlista som sammanställts tidigare i projektet och till andra intressenter.

Samarbete och ökad medvetenhet

I projektet Valpoolen har man också haft som mål att bekämpa hatretorik, desinformation och andra fenomen som anknyter till valpåverkan genom att dela god praxis med EU-medlemsstater och i synnerhet EU-medlemsstater med små språkgrupper. I projektet har man också haft som mål att stärka samarbetet mellan myndigheter och politiska partier samt dialogen i stödjandet av säkerheten i val.

Inom projektet Valpoolen ordnades inför kommunalvalet 2021 (6.5.2021) ett onlineseminarium för de politiska partierna, där medlemsorganisationerna i samarbetsgruppen för valberedskap berättade om valpåverkan, fenomen som anknyter till detta samt sätt att förbereda sig för påverkan. Under seminariet behandlades bland annat åtgärder i fall av hatretorik, informationspåverkan, cybersäkerhet och dataskyddsfrågor. Seminariet var en fortsättning på de utbildningar som justitieministeriet ordnat inom projektet Fakta mot hat.

I projektet Valpoolen lyfte man också fram valberedskap i sociala medier, i synnerhet ur små språkgruppers perspektiv. Den 29 september ordnade projektet en halv dag av diskussion mellan valmyndigheterna i Finland, Estland, Lettland, Litauen och Danmark och centrala företag i sociala medier (Facebook, Twitter, Google/Youtube). På grund av coronaläget ordnades seminariet via nätet. Totalt 20 personer deltog i seminariet. Genom seminariet kunde man skapa kontakter mellan sociala medieföretag och valmyndigheterna i olika länder samt diskutera deras åtgärder och rutiner i fråga om val och valpåverkan. I samarbetsgruppen för valberedskap har man också diskuterat och delat information mellan myndigheter om de sociala mediernas verksamhetsmodeller och kontakter.

För att presentera och utvärdera projektets resultat beredde man i slutet av projektet även den bifogade slutrapporten och en broschyr om projektets centrala uppgifter och lärdomar.

PROJEKTETS RESULTAT OCH EFFEKTER

Ett mål för projektet har varit *”bättre uppföljning av och förståelse för valprocesserna, inklusive deras risker och utmaningar, samt regleringsramarna för tryggheten av tillförlitligheten hos demokratiska val i Finland”*. I synnerhet samarbetet mellan myndigheterna inom ramen för samarbetsgruppen för valberedskap har intensifierats, och informationsutbytet mellan myndigheterna har blivit smidigare under projektperioden. Under projektperioden har man ordnat totalt elva möten för samarbetsgruppen, vilket kan jämföras med att man före projektperioden ordnade tre möten under knappt ett år. Till samarbetsgruppen har man också bjudit in olika experter som gäster för att introducera olika ämnen, exempelvis åtgärder mot hatretorik, EUs handlingsplan för demokrati och desinformation i anknytning till coronapandemin. I samarbetsgruppen har man också diskuterat lagstiftningens ramar gällande desinformation och bekämpning av den. Under Valpoolenprojektet har man i Finland ordnat kommunalval (juni 2021) och börjat förbereda det första valfärdsområdesvalet (januari 2022), och samarbetsgruppen har därför regelbundet gått igenom situationen i fråga om valarrangemang och -beredskap i samarbete med andra myndigheter.

Ett annat mål för projektet har varit *”att i högre grad engagera de organisationer som deltar i samarbetsgruppen för valberedskap i samarbetsgruppens arbete”*. Samarbetsgruppens verksamhet har varit mycket aktiv under projektperioden (möten, utbildning, online-möten). Anordnande och samordning av möten och evenemang mellan olika aktörer innebär dock utmaningar med tanke på tidtabellerna, och alla olika medlemsorganisationer har därför inte nödvändigtvis kunnat delta samtidigt i de evenemang som ordnats inom ramen för samarbetsgruppen. Framöver är det viktigt att fundera på hur olika organisationer i ännu större utsträckning kunde inkluderas i myndighetssamarbetet inom valberedskap, så att man kan undvika flaskhalsar (de centrala kontaktpersonerna kan inte alltid delta). Den utbildning som ordnades inom projektet Valpoolen gav ett bra exempel på utvidgning av deltagandebasen i samarbetsgruppens medlemsorganisationer, och det skulle vara bra att fortsätta detta arbete även i framtiden.

Ett mål för projektet Valpoolen har också varit *”utveckling och testande av olika arbetssätt i samarbetsgruppen för valberedskap”*. Som en del av projektet har man ordnat vanliga möten med samarbetsgruppen och ibland bjudit in en utomstående gäst (t.ex. från en annan myndighet eller ett annat ministerium) för att introducera olika ämnen. Den scenariobaserade utbildningen som ordnades för samarbetsgruppen gav också medlemsorganisationernas övriga personal möjlighet att delta i valberedskapsarbetet. Ett nytt element i samarbetsgruppens arbete har varit online-möten med valnätverk och -myndigheter i andra EU-medlemsländer. Möten har gett möjlighet att bekanta sig med andra medlemsländers verksamhetsmodeller och praxis gällande val, vilket främjar utvärderingen och vidareutvecklingen av finländsk praxis.

Ett mål för projektet har också varit *”ökande av olika myndigheters och andra aktörers kunskande och medvetenhet om uppgifter och ansvariga myndigheter inom valarrangemang och valberedskap, samt förbättring av samarbetet”*. Genom den Valpoolen-plattform som skapats inom projektet kan man erbjuda mer omfattande information om valberedskap samt sammanställa praktiska exempel på typiska situationer som förekommer i val och verksamhetsmodeller för dem. I Valpoolen-plattformen har man också sammanställt information om behöriga myndigheter i olika frågor i Q&A-form. Även den utbildning som ordnades för partierna våren 2021 kan öka partiernas medvetenhet om olika former av valpåverkan och främja deras förmåga att bekämpa valpåverkan i samarbete med behöriga myndigheter.

”Att öka engagemanget hos valmyndigheter på lokal och regional nivå för tryggheten av fria och pålitliga val” har också varit ett mål i projektet Valpoolen. Valpoolen-plattformen ger information till olika myndigheter och stödjer introduktionen av nya personer i valprocessen. Valpåverkan är också ett tema för justitieministeriets valutbildning inför val, och därtill strävar man efter att samla in respons gällande valpåverkan från myndigheterna under val. Därigenom blir olika myndigheter mer medvetna om eventuella sätt att påverka val och sätt att ingripa i detta, vilket stöder tryggheten av fria och rättvisa val. Valpoolen-plattformen stöder valmyndigheterna även i riksdagsvalet 2023, europaparlamentsvalet 2024 och även senare.

Ett mål för projektet Valpoolen har också varit *”att lägga en grund för effektivare och smidigare samordning i valfrågor på Europeisk nivå genom att dela erfarenheter och god praxis mellan valmyndigheterna i olika EU-medlemsstater”*. Online-möten med valnätverk och -myndigheter i andra EU-medlemsländer för samarbetsgruppen för valberedskap samt diskussionsmöte för EU-medlemsstater med små språkgrupper och företag i sociala medier har understött detta mål och skapat samtalsförbindelser mellan dessa aktörer. Under samtalen har man delat med sig av erfarenheter, observationer och åtgärder om olika länders valberedskap, vilket har gett möjlighet att lära sig av varandra och utbyta god praxis. Diskussionsmötet med företag i sociala medier har också erbjudit möjligheter att skapa kontakter mellan olika aktörer. Projektet Valpoolen samt dess uppgifter och mål har också presenterats för övriga medlemsstater vid ett möte för det europeiska valsamarbetsnätverket (22.10.2021), vilket ökade medvetenheten om valpåverkan och utvecklingen av myndighetssamarbetet inom detta område.

Ett mål för projektet har också varit *”bekämpning av hatretorik, desinformation och andra former av valpåverkan”*. Samarbetsgruppen för valberedskap har erbjudit ramar för diskussioner om dessa teman och informationsutbyte mellan myndigheterna. Olika organisationer bidrar med mervärde i diskussionen genom sin egen substanskunskap, vilket har främjat det inbördes lärandet inom samarbetsgruppen och skapandet av en helhetsbild av samhällets beredskap.

KONTINUITET OCH ETABLERING AV PROJEKTET

I planeringen och genomförandet av projektet och dess verksamhet har man också uppmärksammat kontinuiteten efter projektperioden. Projektets verksamhet, mål och resultat har planerats så att de i hög grad stöder justitieministeriets befintliga processer, nätverk och verksamhet för att uppnå optimala synergieffekter och stärka projektets effektivitet.

Främjandet och uppföljningen av val- och deltaganderättigheterna hör till justitieministeriets ansvar. Justitieministeriet är också Finlands högsta valmyndighet, som styr genomförandet av statliga och kommunala val samt folkomröstningar. Av dessa orsaker har justitieministeriet en utmärkt ställning som genomförare av projektet samt i främjandet av kontinuiteten i och etableringen av dess resultat.

Projektet Valpoolen ger mycket input i justitieministeriets vanliga valarbete, och projektets resultat och observationer kan användas exempelvis i ministeriets senare utbildningar. Bland annat Valpoolen-enkäten kan stödja justitieministeriets utvecklingsarbete efter projektet bland annat i fråga om planering av innehåll i valutbildning och informationsbehov som noterats i enkäten.

Valpoolen-projektets centrala intressentgrupper, framför allt samarbetsgruppen för valberedskap, fortsätter sitt arbete för att främja valberedskapen och bekämpa valpåverkan även efter projektperioden inom ramen för sina egna mandat. De verktyg och verksamhetsmodeller som utvecklats under projektet stöder dem i deras arbete även på lång sikt. Samarbetsgruppen uppmuntras att dela information om projektet och dess resultat samt Valpoolen-plattformen. Det är möjligt att ordna utbildningar för samarbetsgruppen för valberedskap på nytt, med andra teman eller sammansättningar. Det är också möjligt att ordna besök i framtiden för att bekanta sig med andra EU-medlemsstaters verksamhetsmodeller för valberedskap samt för att jämföra och dela olika rutiner.

Projektet Valpoolen har till vissa delar varit en fortsättning på de utbildningar för politiska partier som ordnades inom ramen för projektet Fakta mot hat, som finansierades av Europeiska unionens REC-program och samordnades av justitieministeriet. Det är viktigt att fortsätta myndighetsutbildningarna om valberedskap och sätt att bekämpa valpåverkan för partierna även i framtiden. På detta sätt kan partierna vara bättre förberedda för exempelvis eventuella cyberangrepp och ha bättre medvetenhet om valberedskapens olika delområden. Samarbetsgruppen erbjuder utmärkta ramar för planering av sådan utbildning och behandling av aktuella teman. Myndigheter och andra aktörer inom valberedskap har anslutit sig till verkställandet av projektet, och många av dessa aktörer är också medlemmar i samarbetsgruppen för valberedskap, vilket främjar fortsättningen på de resultat och det samarbete man fått till stånd inom projektet även efter att projektet avslutats.

Valpoolen-plattformen ska stödja valmyndigheterna på olika nivåer även efter projektperiodens slut. I planeringen av plattformen har man beaktat dess livscykel efter projektets slut (bl.a. administration, eventuella kostnader) och möjligheterna att använda den även i andra EU-medlemsstater (t.ex. datainnehåll, plattformens offentlighet). Justitieministeriet kan enkelt komplettera och uppdatera Valpoolen-plattformens innehåll vid behov, om nya informationsbehov kommer fram efter projektperioden. Plattformskonceptet kan enkelt kopieras för att stödja valmyndigheternas arbete även i andra EU-medlemsländer.

Projektet Valpoolen presenterades vid ett möte för det europeiska valsamarbetsnätverket (22.10.2021), och dessutom har medvetenheten om projektets fördelar spridits till andra medlemsstater genom fem online-samarbetsbesök. Kunskap om studiebesök via distansförbindelser och byggande av en informationsbank i stil med Valpoolen-plattformen kan delas via olika samarbetsnätverk även efter projektets slut.

PROJEKTBUDET

Projektchefen har följt upp användningen av den finansiering som allokerats för projektet i samarbete med justitieministeriets ekonomiförvaltning. Arbetet inom projektet Valpoolen har baserat sig på befintliga strukturer, vilket har bidragit till den låga kostnadsnivån och skapandet av långvariga effekter. I förverkligandet av projektet har man använt sig av justitieministeriets sakkunskap om bland annat valfrågor, upphandlingar och kommunikation. Justitieministeriet har i egenskap av offentlig enhet långa traditioner och en djup kunskap om verksamhet under budgetbegränsningar och om kostnadseffektivitet.

All verksamhet inom projektet har stött pågående processer, och verksamhetens resultat kan användas även efter projektet. Alla varor och tjänster har upphandlats så att de ger bästa möjliga valuta för pengarna. I upphandlingar har man följt justitieministeriets och statsförvaltningens upphandlingsförfaranden och -regler, och ministeriets upphandlingsexpert har konsulterats i upphandlingar som rör projektet. Man har exempelvis bett flera serviceproducenter om offerter eller använt redan konkurrensutsatta serviceproducenter.

Projektets innovativa del – Valpoolen-plattformen – har kunnat skapas med ganska låga kostnader med hjälp av befintliga verktyg och plattformar. Eftersom man beslöt att bygga plattformen i anslutning till justitieministeriets valwebbplats (vaalit.fi), gick inga projektmedel åt till en teknisk upphandling av plattformen.

Under projektperioden för Valpoolen har det rått många restriktioner på grund av coronapandemin. Därför kunde de möten som ordnades inom Valpoolen-projektet inte ordnas som fysiska möten förrän alldeles i slutet av projektet, då mötesbegränsningarna i Finland hade lättats. Även resandet mellan olika EU-medlemsstater har varit föremål för restriktioner, och därför har de möten som ordnats för arbetsgruppen för valberedskap och diskussionsmötet mellan EU-medlemsländer med små språkgrupper och företag i sociala medier inte kunnat ordnas som fysiska möten. Av denna orsak har projektet sparat in på de medel som var avsedda för mötesarrangemang och resande.

TILLGÄNGLIGHET

Tillgänglighet avser frihet från hinder i den digitala världen: att så många olika människor som möjligt kan använda tjänster på internet så enkelt som möjligt. Tillgänglighet handlar om att beakta olikheterna och mångfalden bland människor i planeringen och förverkligandet av webbtjänster. Tillgänglighet förbättrar jämlikheten i det digitala samhället.

Tillgänglighet kan också ses som ett perspektiv som uppmärksammar olika användare samt deras olika situationer, behov och eventuella begränsningar eller utmaningar. Tillgänglighet handlar i stor utsträckning även om fokus på kunderna. Eftersom människor är väldigt olika, finns olika behov även i fråga om tillgänglighet. Det viktigaste är att olika användares situationer och behov förstås och beaktas så väl som möjligt, när man planerar och förverkligar webbtjänster och deras innehåll. Tillgänglighet anknyter till principen om design för alla (Design for All/Universal Design). Syftet med principen om design för alla är att beakta olika användare redan från början av planeringen och skapa en tjänst som alla olika människor kan använda.

Tillgänglighet kan också syfta på att byggnader och andra byggda miljöer är lättframkomliga och välfungerande. En miljö eller en enskild byggnad är tillgänglig då den är fungerande, trygg och behaglig för olika typer av användare och när det är enkelt att ta sig in i alla utrymmen i byggnaden.

Projektet har förbundit sig till att följa de element av tillgänglighet som beskrivs ovan i all sin verksamhet. Man har till exempel inte tagit ut någon avgift för deltagande i evenemang, möten eller seminarier som ordnats inom ramen för projektet. Olika språkversioner (finska, svenska, engelska) har använts i projektets kommunikation och i produktionen av material. Tillgänglighet i olika former har också beaktats i upphandlingar som gjorts inom ramen för projektet, i synnerhet i planeringen av Valpoolen-plattformen (bilder och alt-texter, texternas indelning, positionering och rubriker).

JÄMSTÄLLDHET MELLAN KÖNEN

Inom ramen för projektet har jämställdhet mellan könen förverkligats på följande sätt:

- styrgruppen har haft både manliga och kvinnliga medlemmar,
- kvinnor, män och andra har deltagit i projektet,
- projektets målgrupper har bestått av kvinnor, män och andra,
- de möten, träffar och evenemang som ordnats inom ramen för projektet har planerats för att vara intressanta oberoende av kön.

Man har skaffat infografik och illustrationer till Valpoolen-plattformen för att stödja dess textinnehåll. I dessa visuella element syns både manliga och kvinnliga personer.

Projektet har beviljats finansiering ur Europeiska unionens program för Rättigheter, Jämlikhet och Medborgarskap (2014–2020).

Innehållet i denna publicering representerar endast författarens åsikter och är hans/hennes ensamma ansvar. Europeiska kommissionen tar inte något ansvar för användning av information den innehåller.

